

Nr 1169

Av herr Kellgren m. fl., i anledning av Kungl. Maj: ts proposition nr 100, med förslag till förordning om mervärdesskatt, m. m.

(Lika lydande med motion nr 934 i Första kammaren)

Omsättningsskatten medförde stora och allvarliga olägenheter för bildkonstnärerna, vilka, varusikten oräknad, dras med synnerligen omfattande utställningskostnader för att få kontakt med allmänheten.

Frågans problematik kan belysas med exempel. Stockholm har i dag över 40 konstsalonger och landet i övrigt något hundratal. Dessa ger den konstintresserade allmänheten förmånen att utan någon som helst kostnad ta del av aktuell konst. Varje annat slag av konstnärlig upplevelse, antingen det gäller musik, litteratur, teater eller film, betalas av konsumenten. Målaren och skulptören däremot betalar själva för att få tillfälle att visa sina verk. Det är vanligt att konstnärens utställningskostnader uppgår till närmare 50 % av försäljningssumman. Därtill kommer varusikten. Eftersom utställningarna utgör den enskilde konstnärens bästa möjlighet att avyttra sina arbeten, blir det i själva verket fråga om varusikt på konstnärens intellektuella och konstnärliga prestation. Den del av inkomsten som icke faller inom denna ram kommer från arbetsuppgifter utanför det konstnärliga området. Många konstnärer tjänstgör tillfälligt som lärare. Andra tar anställning som byggnadsarbetare, hamnarbetare, lagerarbetare, scenarbetare, diskare, rockvaktmästare m. m. Nästan alla konstnärer måste skaffa sig extrainkomster för att någorlunda finansiera sitt konstnärliga arbete. När sedan den debuterande konstnären efter år av hårt dubbelarbete äntligen kan presentera sina bästa arbeten genom en utställning, är det väsentliga syftet att erhålla konstnärlig bedömning av kritik och allmänhet på samma sätt som då kompositören framträder med ett musikalskt verk eller då skådespelaren uppträder inför publik. Det direkt kommersiella syftet kommer då kraftigt i bakgrunden.

Av detta framgår att detta slags konstnärliga verksamhet på intet sätt kan jämföras med det utbudande av varor som sker inom annan form av försäljning, exempelvis av kläder, möbler, matvaror eller husgeråd. Det är för konstnären fråga om ett skapande, som ofta subventioneras med annat arbete och som sällan i början betalar sig. Självklart spelar det

i sådana sammanhang en mycket stor roll för det stora flertalet konstnärer, om de har att kämpa mot en varuskatt eller ej. Den kan inte ses som ett fristående problem. Det räcker inte med den rätta gnistan och med att uppleva konstens egen låga inombords. Konstnärernas försörjningsproblem måste också lösas. Detta skulle underlättas, om varuskatten slopades vid utställningar. Ett borttagande av skatten här vore också konsekvent i förhållande till ateljéförsäljningen, som sedan några år är befriad från sådan skatt. Som det nu är frestas såväl kund som konstnär att kringgå skattebestämmelserna. Den förre är ofta medveten om att det går att köpa billigare efter utställningen i konstnärens ateljé. Konstnären kan här komma i öppen konflikt med bland annat konstsalongen, som givetvis vill uppnå bästa möjliga försäljningsresultat.

Varubesattningen av den rent affärsmässiga, alltmer vidgade konsthandels försäljning är självklar. Den skatten kan inte ifrågasättas. Där emot syns rimligt och rättvist att konstnärens förstagångsprestation vid avyttring av konstverk till den köpande allmänheten icke skattebelägges. Man måste förhindra att bildkonstnärerna i sin konstutövning kommer i sämre läge än andra konstnärer och kulturproduktskapare.

Till denna uppfattning anslöt sig allmänna skatteberedningen som i sitt betänkande (SOU 1964:25) undantog från skatteplikt konstnärs försäljning av egna verk. Utredningens motivering var följande:

Om en inskränkning i beskattningen anses böra bli bestående på detta område — beredningen vill för egen del ej föreslå någon ändring härutinnan — synes praktiska skäl dock tala för att generellt hänföra konstnärs försäljning av egna verk, som omfattas av nyssnämnda tulltaxenummer, till verksamhet som faller utanför mervärdeskattens ram. I sådant fall skulle ingen skattskyldighet föreligga för ifrågavarande konstnärer, men inte heller någon avdragsrätt för ingående skattebelastning. Mot en sådan utformning av mervärdeskatten kan anföras, att därmed viss dubbelbeskattningseffekt skulle uppkomma i fråga om konstverk, som inköpes från konstnär för yrkesmässig återförsäljning. Återförsäljarna skulle icke få någon ingående skattedebitering att avdraga från skatten på egen omsättning. Man synes dock kunna bortse härifrån. Vidare skulle emellertid kunna anföras, att den reguljära konsthandeln skulle bli missgynnad och att i vart fall skatt borde utgå på konstnärs försäljning av egna verk under butiksmässiga former för att upprätthålla en likformig beskattning. En sådan begränsad skattskyldighet skulle emellertid medföra betydande skattetekniska olägenheter i fråga om avdragsrätten. Dessutom torde konkurrensfrågans praktiska betydelse vara ringa. — Beredningens förslag på denna punkt innebär således ingen ändring i skattepliktshänseende, men viss utvidgad skattefrihet från skattskyldighetssynpunkt.

Till samma uppfattning kom den Lundellska utredningen (stencil Fi 1967:10) vid överarbetning av allmänna skatteberedningens förslag.

Med hänvisning till motionens innehåll hemställes,

att riksdagen måtte besluta att antaga följande lydelse av 8 §, punkt 8, i förslag till förordning om mervärdeskatt:

8 §.

Från skatteplikt undantages

-----,
8) konstverk, som är hänförliga till tulltaxennummer
99.01—99.03, när de säljes eller uttages av upphovsmannen
eller införes till landet av honom eller för hans räkning,
-----.

Stockholm den 23 april 1968

Nils Kellgren (s) Nancy Eriksson (s) Viola Sandell (s)
Evert Svensson (s) Elisabet Sjövall (s) Stellan Arvidson (s)
i Kungälv
Rosa Svensson (s) Oskar Lindkvist (s)